

მწყმესი

მე ვარ მწყმესი კეთილი: მწყმესმან კეთილმან სული თვისი დაჭსდვის ცნოვართათვის. (იოან. 10—11).

ვპოვე ცნოვარი ჩემი წარწყმედული. ესრეთ იუოს სიხარული ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვლისა. (ლუკ. 15—4).

მოვედიო ჩემდა ყოველნი მასურალნი და ტვირთ-მამიენი და მე განგისვენო თქვენ. (მათ. 11—28).

№ 22

1883—1894

15—30 ნოემბერს.

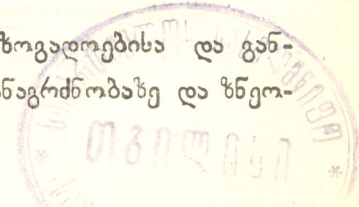
შინააწასა. რედაქციისაგან.—ჩვენ მოძმეთა საყურადღებოდ.—ახალი ამბები და შენიშვნები.—უმალღესი მანიფესტი.—მოვალეობანი კაცისა.—„მწყმესი“—ს კორრესპონდენცია შორაპნის მახრიდან.—როგორი მღვდლები იყვნენ ქველ დროში?—ყურნალ-გაზეთთაგან.—მშენიერი იოსები.—საექვეო კითხვების განმარტება.—რედაქციის პასუხი.

რედაქციისაგან.

1895 წლის იანვრის პირველს ჩვენს ორგანოს «მწყმესს» შეუსრულდება თორმეტი წელიწადი. თორმეტი წელიწადი საკმაო დროა ყოველი გამოცემისათვის, რომ საზოგადოებამ ამ გამოცემაზე თავისი აზრი და შეხედულება შეადგინოს. თორმეტი წლის შემდეგ საჭიროდ აღარა ვრაცხთ განუპარტოთ მკითხველ საზოგადოებას ჩვენი გამოცემის მიზანი და მიმართულება. დარწმუნებული ვართ,

რომ ეინც ჩვენ გამოცემას თვალი აღვენა, იმას კარგად ეკმნება შეგნებული ჩვენი მიმართულება და მიზანი, ჩვენი გულითადი სურვილი და ნატერა... ნატეკამია: საქმის გულით და სიყვარულობით ხელის მოკიდება ყველა დაბრკოლებას დაძლეოს და იმედი გვაქვს, რომ წვრიმალი დაბრკოლება ვერ დაგვძლევს და მდგრად განვაგრძობთ სელას და ვივლით იმ ეკალიან გზაზე, რომელიც ერთხელვე დახიმდა ჩვენს გამოცემას...

სრული დაიმედებული საზოგადოებისა და განსაკუთრებით ჩვენ მოძმეთა თანაგრძობაზე და ზნე-

ბით მათ დახმარებაზე, ჩვენ ვაცხადებთ, რომ მომავალი წლად ჩვენი გამოცემა გამოვა იმავე პრიორამით და მიზართულებით და იმავე სიერცით, როგორც დღემდის გამოდიოდა. ფასი გამოცემათა დარჩება იგივე, რაც იყო, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ «მწყემსი» გამომწერი, რომელიც ხუთ მანეთს გამოგზავნის ქართული გამოცემისათვის, რუსულ გამოცემას მუქთად მიიღებს. სოფლის მასწავლებლებს და ლაზრბ ხელის მომწერთა გაზეთი სამ მანეთად დაეთმობათ.

1894 წლის ჩვენი გამოცემის ყველა ხელის მომწერთა დაპირებული საჩუქარი—თამარ დედოფლის სურათი, დეკემბრის დამლევს გავგზავნებათ.

მომავალი წლის ყველა ხელის მომწერთა «მწყემსი»-ს რედაქცია საჩუქრად დაუბრუნებს შოთას და დავით აღმაშენებლის დად სურათს; შოთას სურათს იანვრიდან მიიღებენ ხელის მომწერნი და დავით აღმაშენებლისას წლის ბოლოს.

რედაქციას დამხადებული აქვს კლიმები საქართველოს ეკლესიის ყველა წმინდანებისა და მომავალს წელს ამათი სურათები მოთავსებულნი იქნებიან ჩვენს გამოცემაში. თითოეულს სურათთან ერთად დაიბეჭდება ბიოგრაფიული და სხვა ცნობებიც მათი მოღვაწეობის შესახებ. სრული დარწმუნებული ვართ, რომ ჩვენი ეკლესიის ისტორიას კარგად გამოკვლევა, შეგნება და ჩვენი ეკლესიის წმინდანებს ცხოვრებისა, მოღვაწეობისა და სწავლა-მოდერებს შესწავლა აღმაღლებს ჩვენ ში სარწმუნოებას და ქრისტიანულ კეთილშენობას. ამისათვის იმედა გვაქვს, რომ ჩვენი თანამოძმენი არ მოგვაკლებენ თავიანთ ზნეობრივ თანაგრძნობას და დახმარებას, და ეცდებიან, რომ «მწყემსი» გავრცელებს მათდამი რწმუნებულ სამრევლოთა შორის საერო წოდებაშიაც. დარწმუნებული ვართ, რომ მრავალნი მოიზარებენ ამ გამოცემაში სულიერ საზრდოს და სასარგებლო ცოდნას. ღმერთი იყოს ჩვენი შემწე! ღმერთთან გვიხსნას ჩვენი გონებითი სიბნელისაგან და მოგვანიჭოს ჩვენ განათლება და ჭეშმარიტი კაცობრიული განვითარება!..

რედაქტორი დეკ. დ. დამაშიძე.

ჩვენ მომეტა საუკრადლებოდ.

თავდება მეცხრამეტე საუკუნე. ექვსი წელიწადი და უკლია ამ საუკუნის შესრულებას. ეს ექვსი წელიწადიც იან მალე გაივლის, რომ უკან მოხედვასაც ვერ მოვსწრებთ. აბა მივიხედ-მოვიხედოთ კარგად. დავეკითხოთ ჩვენს თავს: რა გავაკეთეთ, რა ვიმუშავეთ? რა შევიძინეთ? რას ვუტოვებთ მომავალ საუკუნეთა საზოგადოებას ჩვენ მოსახსენებლად, ჩვენ სახსოვრად? გადავთვალიეროთ ჩვენი სამწყსონი და შევადაროთ ისინი ძველ საუკუნეთა სამწყსოს. რა განსხვავება არის მათში? გენან ეხლანდელი სამწყსონი ძველი საუკუნის სამწყსოთა სარწმუნოებით და კეთილშენობით? შეგვიძლია გაბედულად ვთქვათ, რომ ძველი საუკუნის მწყემსთა მხრწმუნეობაზედ ჩვენი უფრო სასარგებლო და სასიქადულო არის? შეგვიძლია თუ არა ვთქვათ, რომ ჩვენ უფრო ვაწყით სამწყსოთა ჩვენ ძველ მწყემსებზე? მომავალი საუკუნე უნებლიეთ მოკვთხოვს პასუხს და ანგარიშს, თუ როგორ მოგქმედებდით, როგორ ვმანხურებდით, როგორ ემოძღვრებდით ჩვენს სამწყსს და რა კეთილ გზაზედ დავაყენეთ ისინი! რა უნდა მიუკოთ, რა უნდა უნასუბოთ? რა მაკავით უფალს? ჩვენგან მოითხოვენ მეტს, როგორც მეცხრამეტე საუკუნეში მკრავრებთაგან, რომელთაც მრავალი რამ გვქანდა დატოვებული ჩვენ წინაპართაგან სახელმძღვანელოდ და ჭკუის სასწავლებლად. ჩვენგან მოითხოვენ მეტს, რადგან ჩვენ თავისუფალნი ვიყვით გარეშე მტერთა დევნისაგან და მშვიდობითი და მკუდრობითი ცხოვრებით ვსტკებოდით. დიად, მკუდრებათა ცხოვრებით ვსტკებოდით და დღესაც ვსტკებებით და ეს არის ჩვენი სავალალოც. ამ შევიდობით და მკუდრობით ცხოვრებაში ჩვენ მივეყენით ღრვა ძილსა და ამ ძილის ღრვს ჩვენს ყანებში მაცდური შემოგვეპარა და დასთესა ღვარძლი, რომელიც აღმოცენდა და ცუდი ნაყოფი მოაქვს. ამ ღვარძლის

ნაყოფია ჩვენში ეხლანდელი შურიანობისა, ფარისეველობისა, გაუტანლობისა და ურწმუნოების გაგრძელება.

ნუ ვინ ფიქრობს ჩვენგანნი, რომ განერინოს მომავალი საუკუნის საზოგადოების განკითხვისაგან. ნუ ვინ ფიქრობს ჩვენგანნი, რომ იგი შეიბრალონ მომავალი საუკუნის ღმერთა, ისინი არ მიაქცევენ ყურადღებას, რომ ზოგიერთებმა მრავალი სიმდიდრე დაუღრვეს შეილთა თვისთა, მრავალი «ჩინები» და «ორღენები» მიიღეს; არც მათ დიდკაცობას და ჩამომავლობას და არც მათ უნაყოფო სწავლას და განათლებას.

ამის გამო ყველანი უნდა ღრმად დაფიქრდეთ, ჩვენო საყვარელნო მოძმენო, ჩვენს მოქმედებაზე და მოღვაწეობაზედ. ყველანი უნდა გულით და სულით ვცდილობდეთ, რომ არ დაუკარგოთ მომავალი საუკუნის საზოგადოებას ის მაინც, რაც გარდმოგცა ჩვენმა წინაპრებმა. ჭეშმარიტად ესეც დიდ მოღვაწეობად ჩაგვეთვლება, ე. ი. ჭეშმარიტი ქრისტიანული სარწმუნოება და კეთილწინება.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

15 ნოემბერი

პეტერბურგი. ნევის პროსპექტი და სხვა მაჩლობელი ქუჩები დილითვე ხალხით გაივსო. ანიჩკოვის სასახლიდგან დაწყებული საზამთრო სასახლემდის ფანჯრები და აივნები დაღებული იყო. პოლიცია თითქმის ასად სჩანდა. მარტო ცხენოსანი ჟანდარმები და უფროსი მეკარენი გამწყრივებულიყვნენ იმ ქუჩაზედ, სადაც ეტლებს უნდა გაეელო. სახლებზედ ბაირაღები და მორთულობა არა იყო რა. 12 საათზედ ხელმწიფე იმპერატორი ანიჩკოვის სასახლიდამ გამობრძანდა. ხელმწიფე დიდ მთავარ მიხეილ ალექსანდრეს ძესთან ერთად ღია ეტლში ბრძანდებოდა და ალერსიანად აძლევდა სალამს ხალხს. ხელმწიფის შემდეგ ეტლითვე მობრძანდნენ იმპერატრიცა—დედა

და უაფგუსტოვის სასახლო. ხალხი ალტაცებით ეგებებოდა. როდესაც ეტლებმა გაიარა, ჯარები ნევის პროსპექტიდგან ყაზარმებში წავიდა და უკან გამობრუნების დროს მთელი გზა ხალხს დაეჭირა. ხალხი თანდათან მრავლდებოდა, ასი ათასამდე კაცს მოეყარა თეო. 2 საათის დასასრულს გაისმა ზარბაზნების ხმა. იმპერატრიცა—დედა დიდი მთავრინა ქსენია ალექსანდრეს ასულთან ერთად პირველი გამობრძანდა საზამთრო სასახლიდგან, რათა ანიჩკოვის სასახლეში მიჰგებებოდა თვით-მპყრობელს შეილს და ახლოგაზდა იმპერატრიცას. ასის ათასის კაცისაგან შემდგარი ბრბო დაედგენა უკან იმპერატრიცას და ანიჩკოვის სასახლემდე ალტაცებულის «ურა». თი ეგებებოდა. ხელმწიფე იმპერატორი და იმპერატრიცა ალექსანდრა თეოდორეს ასული საზამთრო სასახლიდგან მეოთხედის საათის შემდეგ გამობრძანდნენ. ახლოგაზდა მეფისა და დედოფლის ქუჩაზედ გამობრძანების ამბავი ერთ თვალის დახამხამებაზედ მოეფინა ხალხში და გაისმა შემარყვევლი ხმა «ურა», რომელიც საზამთრო სასახლიდგან დაიწყო. მთელს გზაზედ, რომელზედაც უნდა გაეელოთ მათ უდიდებულესობათ, ანიჩკოვის სასახლემდე, ის ეტლი, რომელშიაც ბრძანდებოდა ხელმწიფე და იმპერატრიცა, თითქმის ნაბიჯით მოდიოდა. ხალხი შემოერთყა სადღესასწაულო ეტლს და ალტაცებული ესალმებოდა ახლად ჯვარ-დაწერილებს, ალტაცებულს ხალხის ღალადსზედ იმპერატორი და იმპერატრიცა ალერსიანად აძლევდნ სალამს. ყაზანის საკრებულო ტაძართან მათნი უდიდებულესობანი შეჩერდნენ, რათა თაყვანი ეცათ სასწაულ-მომქმედ ხატისათვის, ხალხი შემოგნებია მეფისა და დედოფლის ეტლს და რაც წინ მიბრძანდებოდნენ, ხალხი უფრო ეხვევოდა, ალტაცებით ეგებებოდა. როდესაც მათნი უდიდებულესობანი ანიჩკოვის სასახლემში შებრძანდნენ, საერო საგალობელის ხმა ქუჩაზედ გაისმა, გალობდა ხალხი და საგალობელს დრო გამოშვებით «ურა»-ს ალტაცებული ძანილი სწყევტავდა. ხალხის სინარულს საზღვარი არა ჰქონდა. როდესაც იმპერატორი და იმპერატრიცა ფანჯარასთან მივიდნენ, ჰაერში შეფრიალდა ქულები,

შლიაბები, ხელსახოცები და ისეთი ალტაცებული ხმა გაისმა, რომ ზარების რეკვა დააყრუეს.

ხელმწიფა იმპერატრიცა ალექსანდრა თეოდორეს ასული ლეიბგვარდიის ულანის პოლკის შეფად არის დანიშნული.

პეტერბურგია. უმაღლესი მანიფესტი 14 ნოემბერს: «უცხადებთ ყველა ჩვენთა ერდგულ ქვეშევრდომთა: კურთხევითა ღვთაათა დღეს საზამთრო სასახლის საკრებულო ტაძარში სასულიერო და საერო გვამთა თანადასწრებით გარდახდილ იქმნა ქორწინება ჩვენი და საყვარელისა სასძლოისა ჩვენისა, კეთილ-მსახურისა დიდის მთავრინას ალექსანდრა ჰესენის დღეს დუკის, თეოდორეს ასულისა იმ დიდის მწუხარების დროს, რომლითაც აღაყვავა გული ჩვენი და რუეთის ყველა ერთგული შვილისა, იყოსმცა დღე ესე ნათელი მხნარობელი ხალხის იმ სასოებისა, რომ უფალი ჩვენთაცა არა მოგვაკლებს წყალობასა თვისსა. დასაწყისსა ახლის მეფობისა ვართ რა იმის ფიქრსა და ზრუნვაში კეთილად ჩავსთვალეთ არა დაგვეყოფნა განხორციელება ჩვენი ღვთის მიერ განსვენებულის მშობლის სურვილისა, რომელიც წმიდა აღთქმას, ჩვენთვის და მთელის ერისა სასიხარულო მოლოდინისა განამტკიცოვსცა სიღუმლოება წმიდისა ეკლესიისაჲ ქარწინებრივ კავშირი ჩვენი, მშობელთა ჩვენთა მიერ კურთხეული; ყველა ერთგულნი ქვეშევრდომნი ჩვენი შემოგვიერთებენ ლოცვათა თვისთა ჩვენთა ლოცვათა, წარმოუდინომსცა უფალმა კურთხევა თვისი ერსა ჩვენსა და მოგვანიჭოსმცა ჩვენცა რუსეთის საკეთილო იგვევ აღუშვართებელი ბედნიერება, რომლითაც კურთხეულ იყო სახელსა შინა თვისსა დაუფიწყარი მშობელი ჩვენი, მთელის ერის საძცნებელად და სანუტეგმოდ.

* *

სამღვდლოების კრება, რომელიც დანიშნული იყო 23, 24 და 25 ამ ნოემბრის რიცხვს. უკვე შესდგა დანიშნულ დროს. სამღვდლოების კრებამ თავსჯდომარედ აღირჩია დეკ. დავით ლამბაშიძე. სამღვდლოებამ, სხვათა შორის, ქუთაისის სასულიერო სემინარიის სასარგებლოდ ოცი ათას მანეთამდე შესწირა ერთ დროებითად. დაწერილებითი ანგარიში ამ კრების შესახებ იქნება დაბეჭდილი «მწყემსში».

* *

ჩვენი სასიქადულო და საყვარელი პოეტი აკაკი, რომელიც მძიმე ავად იყო, დღეს უკვე კარგად არის.

უმაღლესი მანიფესტი.

წყალობითა ღვთისათა

ჩვენ, ნიკოლოზოვი მიოროვი,

იმპერატორი და თვით-მპყრობელი სრულიად რუსეთისა,

მიევე ზოღონეთისა, დიდი მთავარა ფაქანდიისა და სხვათა, და სხვათა, და სხვათა,

უცხადებთ ყველა ჩვენთა ერთგულ ქვეშევრდომთა:

მიესდევთ რა ჩვენთა გვირგვინოსან წინაპართა აღთქმათა, კეთილად მივიჩნავთ დღესასწაული ქორწინებისა ჩვენისა ჩინებულ ცუთ მოწყალებასა და სიყვარულისა საქმიითა.

1. ვზურნავთ რა განსაკუთრებით მიწად-მოქმედებას აწინდელ არა კეთილ-საიმედო მღვდოპარეობით, რომელიც შეძლება არა ანებობისას აძლევს იმპერიის მკვიდრთა უმეტესს რიცხვს, და გვახსოვს რა წმიდა სურველი ჩვენგან უფლის მიერ გაწვეულისა საყვარელისა მშობლისა ჩვენისა, ვბრძანებთ:

1) შემცირებულ იქმნას, ამა წლის ნოემბრის ვადიდგან, სახელმწიფო სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკიდგან გატანილ სესხთა თანხის სამატი სარგებელი 4 1/2% დგან ოთხამდე წელიწადში.

2) შემცირებულ იქმნას 1895 წლის ბანკის ვადიდგან წლიური შესატანი იმავე ბანკს განსაკუთრებულ განყოფილების მიხედვით: ოქროთი ნაანგარიშვე სესხისა—1887 წლის პირველ ივლისისათვის დადგენილ იმათის ყოველ ასს ოქროს მანეთზედ ერთი მანეთი, ხოლო ქალაქად ფულით ნაანგარიშვე სესხისა—ნახევარ პროცენტო იმათის თავნ ვალიდგან.

3) სათავად-აზნაურო ბანკის განსაკუთრებულ განყოფილების ოქროთი ნაანგარიშვე ვალის გარდახდა, სხვა, აწ მომქმედ კანონ-დებულების მიერ აღნიშნულ საშვალებათა გარდა (სახელმწ. სათავად-აზნ. ბანკის წესდება, პირველ მუხ. დამატ. მე-10.

მუხ. მეორე სხოლიო, კვ. 1, 2 და 3), შესაძლებელი იქნას იმ ფულის შეტანით, რომელიც შესდგება სესხის ვალდებულები დაშენილ ყოველ წლიურ შესატანის გათანხებით, წლიურად რომ ოთხი პროცენტი იყოს ნაანგარიშები.

4) იმ ვალის გამო, რომელიც აღებულია სესხად სურათისათვის და მალეუბას საჩუქოდ, შემდეგი შემსუბუქებანი მიეცეთ:

ა) სრულიად ვატიოს სესხი, რომელიც უნდა გარდახდეს ხაზინისა და საზოგადო საიმპერიო სასურსათო თანხის სასარგებლოდ და რომელიც გაცემულია ამა თანხის 1866 წ. შედგენამდე, და აგრეთვე ვალი ცამბირის სათავდარიგო პურის თანხისა.

ბ) ვატიოს ნახევარი ამა დღისათვის გარდუხდელად დარჩენილ იმპერიის საზოგადო სასურსათო თანხისა და ხაზინიდან აღებული სესხისა, რომელიც 1866 წ. შემდეგ არის გაცემული.

გ) ვატიოს ნახევარივე ამა დღისათვის გარდუხდელად დარჩენილ სესხისა, რომელიც გაცემულია, 1891 და 1892 წწ. მოუსაველიანობისა გამო, იმპერიის საზოგადო სასურსათო თანხიდან, გუბერნიისა და საზოგადოების სასურსათო თანხებიდან იმ გუბერნიებში, რომელიც მოხსენებულია 1893 წლის 20 ივნისის და 1894 წლის 8 აპრლის ბრძანებანში, და აგრეთვე ყაზახთა ჯარის თანხებიდან გაცემულიცა.

5) ამის დამოუკიდებლად შეუქმნებულეს ეს ვალი, რომელიც მოხსენებულია ამა მუხლის 1-ლ ვალდებულს ბ-ისა და გ-ის მე-4 პუნქტში, მკვიდრთა უფრო გაჭირვებულს ნაწილს, იმ რაოდენობით, რა რაოდენობაც შესაძლებელი იქნება დანახული ფინანსთა მინისტრის ჯეროვან საპინისტროებთან ძორიგების შემდეგ.

6) იმ ფულით, რომელიც ხაზინაში უნდა შექმნებულეს მინდვრების სათესლე და სურსათის სესხის ვალის გარდასახდელად, ამა I მუხ. მე-4 და მეხუთე პუნქტ. აღნიშნულ პატარებისა გამო, შეესებულ იქნას ნაწილი სურსათის თანხადგან აღებულ სესხისა: იმპერიის საზოგადო, გუბერნიისა, საზოგადოებათა და აგრეთვე ყაზახთა ჯარის თანხებისა, იმ ფულითა გარდა, რომელიც ეკუთვნება იმპერიის საზოგადო სურსათის თანხას 1866 წლამდე გაცემულ სესხისა, ნახევრად შესაკრებელისა.

(შემდეგი იქნება).

მოვალეობანი კაცისა. *)

(ჩვენი ზოგიერთი ვაჟ-ბატონების საყურადღებოდ, რომელნიც სარწმუნოების საქმეში დაუღვერობას იჩენენ).

რამოდენიმე რჩევა.

მოხუცებულ შინთა და წინაპართადმი პატავასცემა

პატივიეცი ყოველ მოხუცებულ კაცს, რომელიც წარმოგიდგენს შენი მშობლების და წინაპართა სახეს. ყოველი პატიოსანი კაცის თვალში მოხუცებულობა პატავასცემია.

სპარტანლებს ჰქონდათ წესი, რომლის ძალით ახალგაზდები ვალდებულნი იყვნენ ფეხზე ამდგარიყვნენ მოხუცებული კაცის შემოსვლის დროს, დაჩუბებულიყვნენ, როცა მოხუცებული კაცი ღიაპარაკს დაიწყებდა და როცა ახალგაზდები მოხუცებულთ წინ შეხვდებოდნენ, გზა უნდა დაეცადათ მათთვის. სასურველია, რომ ყოველივე ეს დღესაც ასე სრულდებოდეს ჩვენში. მართალია ამას კანონი არ გვავალებს, მაგრამ ამას ითხოვს პატიოსნება და ზრდილობა.

მოხუცებულობისადმი პატივისცემაში ისეთი ზნეობითი სიმშვიდე ახატება, რომ ისინიც კი, რომელთაც ეს წესი არა სწამთ, უნებლიეთ პატივსაცემენ მათ, რომელნიც ამ წესს ასრულებენ, ესე იგი მოხუცებულებს თავაზიანობით ეპყრობიან.

ერთი მოხუცებული ათინელი ოლიმპისისათამამოზე, როცა თეატრის ეველა დასაჯდომი ადგილები დაჭერილი იყო, დასაჯდომი ადგილს ეძებდა თავისთვის. ახალგაზდა ათინელებმა, რომელნიც იქვე ახლო ისხდნენ, დაუძახეს მოხუცებულს და, როცა მოხუცი დიდის გაჭირვებით მივიდა მათთან, ნაცვლად მისა, რომ ამ კაცისათვის ადგილი დაეთმოთ, სიცილი დააყარეს მასს; საწყალო მოხუცი იმ ადგილს მივიდა, სადაც ახალგაზდა სპარტანლები ისხდნენ. უკანასკნელნი თავისი ქვეყნის წმინდა ჩვეულებისა მებრ, თავმდაბლად ადგნენ და ამ

*) იხ. «მწეკსია»-ს № 17 1894 წ.

მოხუცებულს თავის ახლოს მისცეს ადგილი. ათინელები, რომელთაც ის იყო სიცილი დააყარეს მოხუცებულს, გააგა იმათ მოწინააღმდეგეთა ასეთმა საქციელმა და უოველის მხრით მოისმა ქების ხმა. მოხუცებულს ცრემლები გადმოედინა თვალებიდან. «ათინელებს აღბათ ესმისთ, სთქვა მან, ის თავაზიანობა, რომელიც მე მიუყვს სპარტანელთა.

ალექსანდრე მაკედონელი (აქ კი მართლა შეიძლება უწოდოთ მას დიდი) იმ დროსაც კი, როცა მან რამოდენიმე გზის გაიმარჯვა და ამ გამარჯვებამ კიდევ გაამპარტავა იგი, უოველთვის პატივისცემით ეპურობოდა მოხუცებულთ.

ერთხელ ღაშქრობის დროს მას გზა შეეგრა დიდმა თოვლმა; ალექსანდრემ ბრძანა, ცეცხლი აენთოთ; როცა ცეცხლზე თბობა დაიწყო, მან თავის მხედართ შორის დაინახა ერთი ძლიერ მოხუცებული კაცი, რომელიც სიცივისაგან თრთოდა. ალექსანდრე მაშინვე მივიდა ამ მოხუცებულთან და იმ უძლეველი ხელებითვე, რომლითაც მან დაამხო დარიოსის ტახტი, აიყვანა მოხუცებული და თავის ალაგზე დასვა იგი.

განსაკუთრებით დიდ პატივს უნდა ვსცემდეთ ჩვენ იმ მოხუცებულთ, რომელნიც ჩვენი ახალგაზდობის დროს ცდილობდენ ჩვენს ადრზდას და თავის შეძლებისა დაგვარ ცდილობდენ ჩვენს გონებით განვითარებას.

ჩვენ ვაღდებ ედნი ვართ მოწყალებით მოვეპურათ ჩვენ წინაპართა ნაკლულებივანებათ და მუდამ უნდა გვახსოვდეს, თუ რამდენი შრომა გასწიეს მათ ჩვენზე, და რა სიუვარულობა გამოიჩინეს ჩვენზე და ან რა ნუგეშს უნდა მოელოდნენ იგინი შემდეგში ჩვენი სიუვარულისაგან. ვინც ახალგაზდობის ადრზდას ჰკიდებს ხელს, ის თავის დღეში ვერ დაჯილდოვდება ღირსეულად ფუ

ლით მისი შრომისათვის. იმისი შრომა არა ჰგავს მოჯამაგირის შრომას, არამედ აღმზრდელი მოადგილეა დედ-მამისა.

ჩვენ შესაფერი მორჩილებით უნდა ვექცოდეთ მათ, რომელნიც ჩვენზე უფროსნი არიან, ვინაიდან თვითონ ბუნებამ დააყენა ისინი ჩვენ უფროსად.

ჩვენ შვილური პატივისცემით უნდა ვეპურობოდეთ ყველა იმ პირთა ხსენებას, რომელთაც სარგებლობა მოუტანეს სამშობლოს, ანუ მთელს კაცობრიობას. ამ პირთა ნაწარმოებთ, სურათებს და სასაფლაოებს უოველთვის პატივისცემით უნდა ვექცოდეთ ჩვენ.

როცა წარსულ საუკუნებს ვაღა ვავაფებთ, შევამჩნევთ, რომ ეხლანდელი დროის ბეჭდი არა სანატრელი მოვედენანი შედეგნი არიან წარსული დროის შეცდომათა და ვნებათა; რასაკვირვებია, უოველივე ეს სამწუხაროა, მაგრამ ჩვენ ნება არა გვაქვს ამისათვის სასტიკად მოვიხსენოთ ჩვენი წინაპრნი, არამედ მოწყალებით უნდა მოვეპურათ მათ.

იგინი ხშირად მართავდენ ომებს, რომელიც დღეს ჩვენ აღარ მოგვწონს, მაგრამ ჩვენი წინაპრნი, შეიძლება, იძულებულნი იყვნენ ეომნათ, მაგრამ ეხლა ამის ჯეროვანად დაფასება ჩვენ არ შეგვიძლია, ვინაიდან უოველივე ეს, დიდი ხანია, რაც მოხდა.

მართალია, ჩვენი წინაპრნი ხშირად გარეშე ხადეს მიმართავდენ ხოლომე შემწეობისათვის, რასაც სამწუხარო შედეგი ჰქონდა ხოლომე; მაგრამ შეიძლება ამ შემთხვევაშიაც თავის განსამართლებელი ჰქონდათ მათ, შეიძლება ამას სჩადოდნენ იგინი ან საჭიროებისა გამო და ან შეცდომით?

ჩვენი წინაპრნი აარსებდენ დაწესებულებათ, რომელნიც დღეს ჩვენ აღარ მოგვწონს, მაგრამ

იმ დროს კი ევბე ეს დაწესებულებანი კარგები იყო. შეიძლება ეს დაწესებულებანი იმ დროს საუკეთესონი იყვნენ, რის გამოკანებაც კი შექმნილი გაცის გონებას მაშინდელი საზოგადოებას მდგომარეობის დროს.

კრიტიკა უნდა იქმნეს სასტიკი და მასთან კანონიერი იმათ შესახებ, რომელთაც არ შეუძლიათ ადვენ საფლავებიდან და სთქვან: „შვილებო, შვილებო! ჩვენი მოქმედების დროს ჩვენ ამა და ამით ხელვმძვინვინებდით!“ მოიგონეთ კატონ უფროსის შესანიშნავი სიტყვები: ძნელია გააგებინოთ ახალ დემას ის, რაც იმათ წინაპართ თავიანთი მოქმედებას დევინათ ჰქონდათ და რასაც შექმნილი იმათ მოქმედებათა გამართლება».

ძმური სიყვარული,

ყოველივე ძალი სიყვარულისა, რომელიც შენ უნდა გქონდეს მოყვასთაძმა, მიაპყარ პირველად შენს დედ-მამას, ხოლო შემდეგ იმათ, რომელთაანაც შენ უფრო ახლო დაახლოვებულნი ხარ, რომელთაც შენთან ერთად ჰქვასათ საერთო დედმამა, — შენს ძმებს და დებს.

რომ შეიგნო, თუ როგორ უნდა შეიყვარო გაცი, ამისათვის სიყვარულის შესწავლას უნდა შეუდევ შენს ოჯახობაშივე.

რამდენად სასიხარულო და სანუკეშო უნდა იყოს სიტყვები: «ჩვენ ერთი დედის შვილები ვართ.»

რა სასიამოვნოა, როცა ჩვენს ძმებთან ერთად გვაქვს საერთო საგნები, რომელთაც ერთად ვეჭრებით. სისხლის ერთობა და ჩვეულებათა მსგავსება ამტკიცებს ძმებსა და დებს შორის შინაურ კავშირს, რომელთა აღმოფხვრა შეუძლია მხოლოდ საოცარს თავმოყვარეობას.

თუ გინდა კარგი ძმა იყო, ერთეუ თავს მოყვარეობას. ეცადე ყოველთვის მოწყალებით მოეპყრო შენს მახლობელ ნათესავებს. თვითუცა მათგანი ცხადათ უნდა ხედავდეს, რომ მათი სიყვითე ისე გსურს შენ, როგორც შენი საკუთარი. შენი ძმების და დების ნაკლულებანებათ უფრო

მომეტებული მოწყალებით უნდა ეპყრობოდე, ვინემ გარემე პირთა ნაკლულებანებათ. გინაროდეს მათი ქველმოქმედება, მიბაძე მათ, და ამბვე დროს ეცადე, რომ მათთვის მაგალითი იქმნე. ისინი უნდა აღიდებდენ შემომქმედს, რომ მან შენისთანა ძმა მიანიჭა მათ.

ძნელია ჩამოთვლა ეველა იმ შემთხვევათა, რომელნიც საშუალებას გვაძლევენ უფრო მომეტებულად გავაორგევოთ ძმური სიყვარული. მაგრამ მინც დროა უერადდებით ვეძიებდეთ იმისთანა შემთხვევას, როდესაც შეძლება გვეძლევას ეს სიყვარული გამოვხატოთ, თორემ შეიძლება ასეთმა შემთხვევამ შეუმჩნევლად ჩაიხაროს.

კორუმპციონალიზმი «მწამსნი»-სა.

შორაპნის მაზრიდან.

თუმცა სახალხო სკოლებით შორაპნის მაზრა არასოდეს არ ყოფილა მდიდარი, მაგრამ სამრევლო სკოლებით მაინც კმაყოფილი იყო ხალხი. 1860 წლიდან 1870 წლამდე ყოველად სამღვდლო იმერეთის ეპისკოპოსის განკარგულებით ბევრ ადგილას გაამართა სამრევლო სკოლები და ჩინებულად ასწავლიდენ ამ სკოლებში ბავშვებს. დარსდენ აგრეთვე სახალხო სკოლებაც. სამრევლო სკოლების მოწინააღმდეგენი აღრეც იყენენ და ეხლაც არიან, თუმცა მათი წინააღმდეგი და უკანონო აზრი არა მარგებელია საზოგადოებისა და მთავრობისაცა...

დიდმა ღრომ არ განვლო, რაც ბედმა გაუღიმა სამრევლო სკოლებს. წარსულ წელში ორმოცდა ცხრა სკოლა იყო ამ მაზრაში. მაგრამ დღეს ისევე ცუდი დრო უდგება ამ სკოლებს. სხვაზედ არა ვიტყვი, მაგრამ არ მჯერა, რომ სამრევლო სკოლას ისეთი მტერი ყოლოდეს ოდესმე, როგორისთანა მტერობას იჩენს ეჭითი პირი. სამს სამრევლოში: ვარძიაში,

კიცხში და ლახუნდარაში, კარგი ხანია, სამრევლო სკოლები არსებობენ. ეს პირი რამდენჯერმე შივიდა კიცხის საზოგადოებაში და ამ სამივე სამრევლოის გლეხები შეკრიბა და ურჩია, რომ სახალხო სკოლა დაეარსებინათ. ბევრი იწინააღმდეგეს გლეხებმა, ჩვენ-ჩვენ ეკკლესიაზედ გვაქვს სამრევლო სკოლებიო, მაგრამ არ შეიწყნარა მათი განცხადება. «თქვე საწყლებო, ეუბნებოდა იგი გლეხებს, ნუ თუ არ იცით, რომ პრიეტნიკების და ღიაკენების სკოლიდან ხეირი არა გამო რა? საეკკლესიო სკოლაში რა უნდა ისწავლოს კაცმა დავითნის და ჟაჰნის მეტი? როგორ არ იცით ის, რომ თქვენი შვილები ცდებიან იქ ტყუეილად და არაფერს არ სწავლობენ»...

ამისთანა და სხვა უარესი საწინააღმდეგო სიტყვები სამრევლო სკოლების შესახებ მრავალგზის გაუშეორებია ამ ბატონს, მაგრამ ხალხი მაინც ვერ დაუთანხმებია. ბოლოს გამოუცხადებია და შეუდგენია ხალხისთვის «პრიგოვორი» და სწევია თავის სურვილს. ხალხი დაბეგრეს თითო მანეთით. ამ ნაირად სკოლას შეუვა თითქმის 600 მ. სკოლის შენობა თუმცა არ არის, მაგრამ სწავლა სიჩქარით დაიწყო სასოფლო კანცელარიის ერთ ოთახში და ბავშვებიც შეკრიბეს. ამ ნაირი ქადაგებით სამივე სამრევლო სკოლები დაიხურა. საზოგადოებას თუ ფულები, როგორც ეხლა, პოლიციის ძალით გადახდევინეს, ორ ადგილას როგორ შეიძლებს ფულების გარდანდას შეილის გამოსახრდელად. მაგრამ ჩვენ ამ შემთხვევაში მხოლოდ ის გვაკვირვებს, როგორ უნდა გარდაიხადოს კაცმა სკოლისათვის ფულები, თუ ის ამ საზოგადოების სკოლას სრულებით დაშორებულია და მით სარგებლობა არ შეუძლია? დიად, ბევრი სამწუხარო რამ ხდება მიყრუებულ სოფლებში, მაგრამ ვინ გაიგებს და ვინ შეიტყობს? ჩვენის აზრით, როდესაც საზოგადოებისაგან მაინცა-და-მაინც განჩინების დადგენას თხოვილობენ რაიმე საგანზედ, რიგია ამ განჩინების დადგენილობის დროს დაესწრონ მომრიგებელი შუამავლები ან ვინმე სხვა და არა ისეთი პირები, რომელნიც ნიადაგ ჩასძახიან გლეხებს: «თუ

ჩემს ნებაზედ არ გაიარეთ, იცი რას გიზამთ?» და სხვა.

ჩვენ სრულებით არა ვართ წინააღმდეგი სახალხო ან სამინისტრო სკოლებისა, მაგრამ დადი ხანია გამოცხადებულია მთავრობისაგან, რომ თუ ერთ ადგილას არის სკოლა, მეორე არ უნდა გახსნან იმ მიზნით, რომ პირველი დახურონ...

X.

როგორი მღვდლები იყვნენ ძველ დროში?

თქვენი პატივცემულის «მწყემსი»-ს წარსული წლის ერთ ნომერში აღწერილი იყო ცხოვრება და მოღვაწეობა განსვენებულის მამა გიორგი ღუმბაძისა. მ. გ. ღუმბაძე, როგორც იმ წერილსაგან სჩანდა, ყოფილა მტკიცე და შეურყეველის ხასიათის კაცი, ზედმიწევნით მკოდნე სამშობლო ენაზედ საღმრთო წერილისა და გალობისა; განსვენებულის სახლის კარები მუდამ ღიაყოფილა სწავლის მსურველთათვის. მამა გიორგი თურმე მუდამ ზრუნავდა თავის მრევლის სულიერი და ზორციელი კეთილდღეობისათვის. ამგვარნი მოღვაწე მამები, როგორც სამღვდლოთა ისე საერო წოდებაში წარსულს საუკუნოებში იშვიათი არ ყოფილა. მეოთხე საუკუნიდამ ქრისტეს განხორციელებისა, ვიდრე მეცხრამეტე საუკუნემდე, ჩვენი სარწმუნოება მტკიცედ დაცული გადმოეცა ჩვენს ახალთაობას. მამა გიორგი ღუმბაძე მტკიცედ მდგარა სარწმუნოებაზედ, და ერთგულად უსრულებია თავისი მოვალეობა. ამისთანა კეთილი მოღვაწე მოძღვარი, სხვათა შორის, იყო დ. ხონის საკათედრო ტაძრის დეკანოზი ანტონ ქუთათელაძე, რომელიც გარდაიცვალა 1856 წელს აპრილის თვეშიდ, სამოცი წლასა შობილამ. მამა ანტონი ქართულს ენაზედ კარგი მკოდნე იყო საღმრთო წერილისა და გალობისა. მ. ანტონ ქუთათელაძეს პირველად უსწავლია მამასთან, შემდეგ გელათის მონასტერში დაუმთავრებია სწავლა. ღიაკ-

ნად ხელი დაუსხამს განსვენებულს იმერეთის მთავარ-
 ეპისკოპოსს სოფრონის და რამდენსამე წელს პირველ
 ღიაკენად უმსახურნია მათ მეუფებასთან. შემდეგ
 სოფრონისგანვე კურთხებულა მღვდლად და დანიშ-
 ნულა ხონის სობოროს ეკკლესიის მღვდლად. მამა
 ანტონი 1838—1839 წლებში მისიონერად იყო
 გაგზავნილი მთავრობისაგან სვანეთში, რომ ხალხი-
 სათვის შეეგონებია და ესწავლებია ქრისტეს სარწმუ-
 ნობა. თუმცა მაშინ ძლიერ საშიშო იყო სვანეთში
 მოგზაურობა, რადგან სვანებს ამ დროს ქრისტიანობა
 სრულიად არ ჰქონდათ მიღებული. მ. დეკანოზი ან-
 ტონი ორგზის ჩერქეზთ წინააღმდეგ ომში იყო გა-
 ვაზნილი, რომ სამღვდლო სამსახური აღესრულებია
 ჯარისათვის ჯარის სარდლად ყოფილის გ. წერეთლის
 მეთაურობით. ამგვარის მისის სამსახურისათვის მ.
 ქუთათელაძე დაჯილდოვებული იყო დეკანოზობის
 ხარისხით, კამილაკით, მკერდის ჯვრით, ენქერით,
 და ყოველწლივით იღებდა ასს მანეთს პენსიას,
 1849 წელში განსვენებულის დაეთ მიტროპოლი-
 ტის განკარგულებით ბლალაოჩინობა მიიღო, და იმავე
 დროს საეკლესიო მამულების გამგებლის თანამდ-
 ზობას ასრულებდა. განსვენებული კარგის და მტკი-
 ჯე ხასიათის კაცი იყო. იგი დაუზარებლად ასრუ-
 ლებდა თავის სამღვდლო მოვალეობას; იგი მარტო
 მისის მრევლის საყვარელი და პატივისცემელი კი არ
 იყო; მას ბევრი გარეშე სოფლის თავად-აზნაურნი,
 სამღვდლო და საერო პირნიც პატივსა სცემდნ და
 მოძღვრად იწვევდნ. მამა ანტონს თავის ცოლზელი
 და სახლკარობა თითქმის ერთის ვერსის მანძილზედ
 მოშორებით ჰყავდა, მაგრამ განსვენებული უმე-
 ტეს დროს ეკკლესიაზედ თავის ატარებდა
 და უმეტესი ყურადღება ამაზედ ჰქონდა მიქცეული,
 რომ მას უსათუოდ ყოველს დღეს წირვა-ლოცვა
 თავ-თავის დროზედ უნდა ესრულებინა. დილით,
 როცა ცისკრის ლოცვას ილოცავდა და ეკკლესიიდან
 გამოვიდოდა, მაშინვე მოსწავლე ბავშვებს გვერდით
 მოუსხდებოდა და ასწავლიდა მათ საღმრთო წერილს,
 წერა-კითხვას და გალობას. მუდამ ორმოცამდის
 მოსწავლე ბავშვები და ზოგჯერ მომეტებულიც
 იყვნენ მასთან. მამა დეკანოზს ანტონს გლახაკების,
 უცხო და უბინაო კაცის ბილები, მათი სმა და ჭამა
 ძლიერ უყვარდა და სასიამოვნოდ მიჰინდა. მუდამ
 დღე სამი ხან ოთხი გლახაკი საზრდოობდა მ. ანტონ-

ნის სახლში და ტანისამოსიც ეძლეოდათ მისგან. მისი
 სახლის კარები მუდამ ღია იყო მშვიერ-მწყურვალის
 და უშემწყო კაცისათვის. საუკუნოდ იყოს ხსენება
 შენი, დეკანოზო ანტონი.

სოფლის მღვდელი.

ქურნალ-გაზეთებიდან.

ეგვგან რუსეთსა და ევროპაში, შეიძლება ვსთქვათ
 მთელი ქვეყნის ზრუგზეღაღ-ვი, მთელი ქურნალ-
 გაზეთობის უურადღება მიპყრობილა აქვს რუსეთის
 იმპერატორის 20 იქტომბრის უმაღლესს მანიფესტს.
 ეგვას უღვივის გულში ის იმედი, რომ ახალი მეფე
 განხორციელება იქნება მშვიდობიანობისა; ამ იმედს
 ამყარებენ თვით ხელმწიფის სიტყვებზე, რომელმაც
 განაცხადა, რომ ჩემის მეფობის უპირველესს მოკ-
 ლეობად მიამჩნია ის სიტყვა, რომ მეორეთსა სამშო-
 ლო სწამატებდეს მშვიდობასა შინაო. მშვიდობასა
 შინა წარმატება რუსეთისა, რომელიც დაიწყო გან-
 საკუთრებით გლეხთა განთავისუფლებით რის შემდე-
 გაც რუსეთი საგზაოდ განვითარდა მოქალაქეობასა და
 განათლების მხრივ, და ცხადდება გვალი გაიტანა
 გრძნობამ კონონიერობისა და თვით-მმართველობისა.
 საგულისხმია, რომ რუსეთი განაგრძობს ამ გზით
 სვლას და ისეთი ცვლილებანი იქმნება შემოღებული,
 რომელიც შეეფერება ქვეყნის აწინდელს მდგომარ-
 ეობას და დროს. დადა უურადღება გამოიწვია
 აკრთვე მანიფესტში გამოთქმულმა სიტყვებმა, რომ
 მხად ვარ ხელი შეეწყო ყველა ერთგულ ქვემეფ-
 რომთა ბედნიერებასა, ესე იგი რუსეთის მკვიდრთ-
 წოდების, ერეკებისა და სარწმუნოების განურჩევ-
 ლად. ასეთი მზრუნველობა ერთის რუსეთის რუსიანს
 ეგვას წვერთავის ატარად ჰხდის, რომ ხელმწიფეს
 განურჩევლად უურადღება მიჰქონოს მრავალ მალიონიან
 ხალხის მკვიდრთა საჭიროებას, ეცადოს მისის ქო-
 ნებრივის კეთილდღეობის აღდგენას და განამტკიცოს
 მკვიდრთა შორის განათლება და დაურღვეველი კა-
 ნონიერება. მთელი რუსეთის წარმატებისა და ძლიერ-
 რების წინდა იმაშია, რომ მუშათ უმრავლესობა

კეთილდღეობაში იყოს, კრი განათლებას და უანგარო მართლ-მსაჯულებას ჰქონდეს. მეორე მხრივ, ის ამბავი, რომ მთავრობა იზრუნებს ყველასათვის, აშკარად ჰქნდის, რომ აქ იგულისხმებიან ყველა ერგონების, რომელნიც რუსეთის სამეფლობელოში სცხაკობენ და ერთს მთელს სასჯელმწიფოს შეადგენენ. უველა ისინი ესლა ერთის სასჯელმწიფოს წევრნი არიან, ერთის სასჯელმწიფო აზრით შეკრებულნი, მაგრამ თითოეულს მათგანს თავისი განსაკუთრებული თვისებანიც აქვს და განსხვავდება რუსეთისაგან კულტურასა, ენისა, სარწმუნოებისა და სხვა-სხვაგვარების მხრივ; უფრელი ამათ ბედნიერება იმაში მდგომარეობს, რომ შეთანხმებული იყოს საზოგადო სასჯელმწიფოს ინტერესები ამათ განსაკუთრებულ სულიერ და ქონებრივ საჭიროებასთან. აქ უწინარესი უჭრადლება უნდა მიექცეს სხვა-და-სხვა ერგონების ხალხს, რომელთა კეთილდღეობა საუკეთესო და უჭემპრობითი მანკებულება საზოგადო სასჯელმწიფოს კეთილდღეობისა. რაც უფრო განათლებული და ქონებრივად უზრუნველ-უფრელი იქნება კრი, მით უფრო მკვიდრად მოიგადებს თვის გრძობა განათლებისა; მით უფრო ადვილად შეიძლება კრი კულტურისა და მოქალაქეობის გზით სკლასს, მით უფრო განმტკიცდება და გრძობიერდება ურთიერთობა და ერთობა უფლებასა და კრის შორის, და სასჯელმწიფოს ძლიერების საფუძველი-კი სწორედ ეს არის.

უელის ტკივილის სნეულების ახალი წამლობა აცრიოთ.

ყველამ კარგათ იცის, თუ რა საშიშარი სნეულებია ყელის ტკივილი. ამ სნეულებით აუარებელი ბავშვები იხოცება. ექიმები, დღი ხანია, ცდილობენ, რომ როგორც აკრით შეემსუბუქებიათ ეს სნეულება, რომელიც მუსხრს ავლებს ბავშვებს. დიდი მეცადინეობის შემდეგ ამ ბოლოს დროს გამოიგონეს უბარი საშეალება, აკრით ექიმობა. მოგვყავს ზოგიერთი ცნობა ამ საგნისშესახებ გაზეთილიდამ: «ყელჭირვებას გამოიწვევს ერთგვარი ბაცილა, რომელიც გაჩნდება ხოლმე სასაში. აქედან რომ ბაცილები აიღონ და წვეწში ჩასდონ, ძლიერ მალე გამრავლება. ამ ბაცილებით შეიძლება პირუტყვს აუცრან და ისიც ყელჭირვებით გახდება ავად. ის წვეწი, რომელშიაც

ბაცილები გამრავლა, ფილტრის შემწვობით რომ გაიწუროს, შიგ, რასაკვირველია, ბაცილები აღარ დარჩება, მაგრამ შხამით იქნება მოწამლული და რომელსამე პირუტყვს რომ შეუშხაპონ, წამსვე მოკვდება. ამ წვეწში არის ის შხამი, რომელიც მიზნია ავადმყოფობისა.

თუმცა ეს ავადმყოფობა მეტად საშიშია, მაგრამ ყოველთვის არა ჰკლავს ავადმყოფს და ხანდახან რჩება.

ექიმები რებდნენ ზემოხსენებულ ბაცილების შხამს და ისე ცოტას უშხაპუნებდნენ პირუტყვს, რომ არ მომკვდარიყო. მეორედ მომეტებულს უშხაპუნებდნენ; შემდეგ თანდათან ამ შხამის ძომატებაც შეიძლება. პირუტყვის სხეული თანდათან ეჩვევა ამ შხამს და ბოლოს იმდენს შხამს იტანს, რომელსაც ვერ გადურჩებოდა, პირველად რომ შეეშხაპუნებინათ. ამ გვარად ექიმები იმ აზრს დაადგინენ, რომ ყელჭირვების აკრა შესაძლებელიაო. საჭირო იყო მხოლოდ ეს წამალი ეცადნათ ადამიანზედაც, რასაკვირველია, დიდის სიფრთხილით. ამიტომ 1894 წლის 1 თებერვლიდან პარიზის ორს სამკურნალოში დაიწყეს ყელჭირვებით ავადმყოფ ბავშვების წამლობა. ერთ სამკურნალოში ბავშვებს ახალის წამლით სწამლობდნენ, ხოლო მეორეში—ჩვეულებრივად. ამ გვარად შესაძლებელი იყო შეედარებინათ ერთმანეთისთვის ორივე წამლობა. მეორე სამკურნალოში 24 იელისამდე მიიყვანეს ყელჭირვებით ავადმყოფი 520 ბავშვი, ამათში გარდაიცვალა 316 ე. ი. 60%; ხოლო პირველ სამკურნალოში მიიყვანეს 448; ამათში გარდაიცვალა 109, ე. ი. 24,5%.

უფრო საყურადღებოა რიცხვი იმ მორჩენილ ავადმყოფთა, რომელთაც ყელჭირვება მხოლოდ სასაში ჰქონდათ დარჩენილი და მთელს სხეულს არ მოსდებია. 1891—2 წლებში ექიმები Martin და Chaillou სწამლობდნენ 91 ავადმყოფს; მათ შორის გარდაიცვალა 38, ე. ი. 41% 1894 წელს იგივე ექიმები სწამლობდნენ 120 ავადმყოფს და მათ შორის მხოლოდ 9 გარდაიცვალა; ამას ისიც უნდა დავსძინოთ, რომ განდაცვალებულთა შორის 7 უკვე უიმედოდ იყო, როცა სამკურნალოში მიიყვანეს.

ამ ცნობებიდან სჩანს, რომ ყელჭირვების მორჩენა მართლა შესაძლებელი ყოფილა.

სახალხო საკითხავი მოთხრობა დაბადებიდან

(ბიბლიიდან)

იოსებ მშენებელი.

(დასასრული *).

შიმშილი თან-და-თან ძლიერდებოდა. ეგვიპტე-
 დამ მოტანილი პური უკვე დასრულდა. იაკობმა ხელ-
 მორიდ დაპირა შვილების ეგვიპტეში გაგზავნა. ამის
 გამო იუდას უთხრა მამას, ჩვენ, მხოლოდ მაშინ
 შეგვიძლია წასვლა, თუ ბენიამენს გაგვაცანთ; უიმისოდ
 ჩვენ წასვლა არ შეგვიძლია, რადგანაც იმ ქვეყნის
 უმფროსმა გვითხრა, თუ უმცროსი ძმა არ მოიყვანეთ,
 ისე არ მივინებთ. ამასზედ იაკობმა უთხრა შვი-
 ლებს: რათ მიყავით ამისთანა უბედურება, რათ გაუ-
 ხილეთ იმ კაცს, რომ კიდევ უმცროსი ძმა გვყავს?
 ჩვენ არ გვეგონა, თუ ის კაცი ბენიამენს მოგვითხოვდა,
 მიუგვს შვილებმა. მან გამოგვკითხა ჩვენ ამბავი დედ-
 მამის, ძმების, მთელი ოჯახობის შესახებ და აი ჩვენ
 ბენიამენზედ უთხარი. ამასთანავე იუდას უთხრა
 მამას: გაგვაცანე ბენიამენი და თუ უკანვე ვერ მო-
 გზავნათ, მე მომთხოვე იგი, მე ვიქმნები მისი
 პასუხის მგებელი და მთელ სიცოცხლეშიაც შენ
 წინაშე დამნაშავეო. ჩვენ წავალთ, საჩქაროდ პურს
 ვიყიდით და დიდიან-პატარაიანათ შიმშილით სიკვდილს
 გადავრჩებით, აღარ დავიხოცებითო. იაკობმა უთხრა
 შვილებს: თუ ასე იქმთ, აი გამიგონეთ: წაიღეთ თან
 ამ ქვეყნის საუკეთესო ნაყოფი: მური, თაფლი, საკ-
 მველი, ნუშის კაკლები; წაიღეთ აგრეთვე ვერცხ-
 ლი პურის სასყიდლათ და ის მოყოლილი ვერცხლი
 ცა, შეიძლება იგი გაუჭრთხილებლობით გამოგაყო-
 ლეს ტომრებში; წაიყვანეთ ბენიამენიც და მიგვა-
 რეთ იმ კაცს. ყოვლის შემძლებელი ღმერთი შეგე-
 წევათ, თქვენ ის კაცი შევიბრალებთ და ბენიამენს
 და სიმონსაც გამოგატანთ. მე კი, თუ უშვილოთ
 დავრჩები, დავრჩეო. შვილები მამის რჩევისამებრ
 მოიქცნენ და გაემგზავრნენ ეგვიპტეში.

გაიგო თუ არა იოსებმა ძმების ხელმორიდ
 ეგვიპტეში მოსვლა, ბრძანა, იგინი თავის საკუთარ

სახლში შეეყვანათ და სადილიც მოემზადებინათ.
 როცა ისინი იოსებმას შეიყვანეს, ძრიელ შემინ-
 დნენ და ერთმანეთს წასჩურჩულეს: აი ამას გაყო-
 ლილი ვერცხლისათვის გვიშვებინ; ეხლა ჩვენ
 ჩავგაცივდებინ ამისთვის, მერე შეგვიპრობენ და
 ყველას მონებად გავგზავნიან. მაგრამ იოსების სახლის
 მმართველმა მათ სიმონი მოუყვანა და ამით დაამ-
 შვიდა ისინი.

შუა ღღეზე იოსები შინ მოვიდა, სადაც ძმები
 შიშით და მოუთმენლად ელოდებოდნენ. ძმებმა
 იოსებს მიწამდი თავი დაუკრეს და საჩუქარიც მიარ-
 თვეს. იოსებმა ძმებს აღერსიანი მუსაიფი დაუწყო
 თქვენი მოხუცებული მამა ხომ მშვიდობით არის?
 ხომ ცოცხალია? ჰკიოხა იოსებმა ძმებს. მათ კრდევ
 თავი დაუკრეს და მიუგეს: შენი მორჩილი მონა,
 მამა ჩვენი ისევ ცოცხალია და მშვიდობით გახლავს.
 მერმე იოსებმა თავის ტანის ძმას ბენიამენს თვალი
 გადაავლო და ძმებს ჰკითხა: ეს არის თქვენი უმცროსი
 ძმა, რომლის შესახებაც მელაპარაკებოდით? ჰო,
 ღმერთი იყოს შენი მწყალობელი, ძმაო ჩემო! უთხრა
 იოსებმა ბენიამენს და საჩქაროდ გავიდა სხვა ოთახში,
 რადგანაც ძმის სიყვარულმა გული აუღლევა და ტი-
 რილი მორთო. დაათვა თუ არა ტირილი მერმე
 ოთახში, იოსებმა დაბანა პირი, გამოვიდა ძმებთან
 და ბრძანა სადილი მოეტანათ. იოსები ერთსტოლზე
 და ძმები სხვა სტოლზე დააჯინა. მოსამსახურებმა
 იოსების ძმები უმფროს-უმცროსობის მახედვით რიგ-
 ზედ დააჯინეს; ეს ძმებს ძლიერ გაუკვირდათ. მო-
 სამსახურებებს სხვა-და-სხვა საკმელები მოჰქონდათ
 სუფრასზედ; ყველამ რიგიანად სვა და ჭამა.

შემდეგ იოსებმა თავის სახლის გამგეს უბრძანა
 გაეცათ ტომრები პურით და პურის სასყიდლათ
 მოტანილი ვერცხლი ეხლაც ტომრებშივე ჩაედვათ.
 ამასთანავე უბრძანა, რომ ბენიამენის ტომარაში
 იოსების თასი ჩაედვათ. როგორც ნაბრძანები იყო,
 ყველაფერი ისე აღასრულეს. დილით, გათენებისას
 ძმები გაისტუმრეს, მაგრამ გაცილდნენ თუ არა ისინი
 ქალაქს, მათ დაეწია იოსების სახლის გამგე და შემ-
 დევი სიტყვებით მიმართა მათ: ძლიერ ცუდათ მოქ-
 ცეულობათ; სიკეთისთვის სიცუდეს შვრებით. თქვენ
 იოსების სამო თასი მოგვიპარავსთ. ძმებმა მიუგეს:
 უფალო, რისთვის ბრძანებთ მაგისთანა სიტყვებს? არა,
 ჩვენ, შენი მონები, მაგისთანა საქმეს არ ჩაიღვით!

*) იხ. «მწყემსი» № 18, 1894 წ.

აი ხომ იცით, რომ გაყოლილი ვერცხლი უკანვე მოვიტანეთ და მოგართვით. როგორ შეიძლება, რომ ჩვენ ვერცხლი, ანუ ოქრო მოვიპაროთ? თუ რომელიმე ჩვენგანს თასი აღმოუჩნდება, მაშინ იმას სასიკვდილოთ მოგცემთ და ჩვენ კი შენი ბატონის მონებათ გავხდებით. კარგო, მიუგო იოსების სახლის გამგემ, როგორც ამბობთ, ისე იყოს: ვისაც თასი აღმოუჩნდება, ის დარჩეს მონათ და თქვენ კი გამართლებულნი წახალთო. ძმებმა მაშინვე ჩამოხსნეს საპალნეები და ტომრებს თავი მოხსნეს. იოსების მოსამახურებმა დაიწყეს თასის ძებნა რიგ-რიგად, უფროსი ძმის ტომრიდამ. თასი აღმოჩნდა ბენიამინის ტომარაში. იოსების ძმები ძლიერ შეშფოთდნენ. შამოინის ტანთ-საცმელი. საჩქაროდ აჰკიდეს საპალნეები და დაბრუნდნენ ეგვიპტეში. შევიდნენ თუ არა იოსებთან, იგინი დაცხენენ მიწაზე. რა გიქნათ ეს? ჰკითხა მათ იოსებმა. ნუ თუ თქვენ არ იცოდით, რომ მისთანა კაცი, როგორც მე ვარ ყოველად ვერს გაიგებდა? ერთმა ძმათაგანმა, სახელდობრ იუდამ, მიუგო: რა უნდა მოგახსენოთ, ჩვენო უფალო? რითი უნდა გავიმართლოთ თავი? ღმერთმა ჩვენში იპოვა სიცრუე; ეხლა ჩვენ ყველანი შენი მონანი ვართ! მაგრამ იოსებმა სთქვა: არა, მაგას არ ვიხამ. ვისაც ჩემი თასი აღმოუჩნდა, მხოლოდ ის დარჩება ჩემ მონად, თქვენ კი მშვიდობით მამასთან წადით. იუდა წადგა წინ და ისევ ლაპარაკი დაიწყო: უუალო ჩემო, ნუ გამირისხდები მონასა შენსა, რადგანაც შენ იგივე ხარ, როგორც ფარაონი; ნება მიბოძეთ რამოდენიმე სიტყვა მოგახსენოთ, შენ კარგად მოგეხსენება, რომ ვისაც თასი აღმოუჩნდა, ის უსაყვარლესი შეილია, ჩვენი მოხუცებული მამისა; იგი არის ღრმა მოხუცებულობაში ნაშობი შეილი; მამი ჩვენის სიცოცხლე, ამ ყმაწვილის სიცოცხლეზე დამოკიდებული. თუ ჩვენ უიმისოთ დავბრუნდებით, მამა ვერ აიტანს ამისთანა მწუხარებას და ჩვენ მოხუცებულ მამას უდროვოთ ჩავდებთ სამარეში. მე ვიდევი თავს მაგის პასუხის გება, ამიტომ მე დავრჩები მაგის მაგივრად და ვე ყმაწვილი ძმებს მამასთან გაატანე.

იოსებმა მეტი ვეღარ მოითმინა და წამოიძახა: გაიყვანეთ აქედამ ყოველი ეგვიპტელი! როდესაც ყველა ეგვიპტელები გარეთ გამოვიდნენ, იოსებმა დაიწყო ხმამალა ქვითინი და უთხრა ძმებს: მე ვარ თქვენი ძმა იოსები, რომელიც გამყიდეთ ეგვიპტეში.

კიდევ ცოცხალია მამა ჩემი? მოდით ყველანი ჩემთან. ძმები მივიდნენ იოსებთან, მაგრამ ძლიერ აღელვების გამო ვერ შესძლეს ლაპარაკი. ეხლა ნუ ჯავრობთ, ნულა სწუხართ იმას, რაც მიყავით, განაგრძო იოსებმა. თვით ღმერთმა ინება ჩემი აქ გამოგზავნა, რომ თქვენი სიცოცხლე დამეფარა, რადგანაც კიდევ ხუთ წელიწადს იქნება შიმშილობა, ვინაიდან ამ ხნის განმავლობაში არც ხენა-თესვა იქნება და არც მკა, ეხლა კი წადით მამასთან, უამბეთ ყველაფერი ჩემი დიდების შესახებ, ყოველივე რაც ნახეთ და საჩქაროთ მომიყვანეთ იგი აქ. გადავციოთ იმას ეს ჩემი სიტყვები: ღმერთმა მომცა მე მეუფება მთელ ეგვიპტესა ზედა; მოდი ჩემთან ჩემო მამა, ნუ დაიგვიანებ. შენ შეილებით, შეილა-შვილებით და მთელი ოჯახით, ჩემს ახლო იცხოვრებთ. მე გასაზრდოვებ შენ, რადგან შიმშილობა კიდევ ხუთ წელს გასტანს და აღარ დავლახავდებით, არც შენ და არც შენი სახლობა. იოსები გადაეხვია თავის ძმას ბენიამენს და ბევრი იტარა. ჰკოცნიდა ყველა ძმებს, სტიროდა და თვითყულ მათგანს ეხვეოდა. ძმებმა შემდეგ ლაპარაკი დაუწყეს იოსებსა.

იოსების ძმების მოსვლა ფარაონმაც გაიგო. ფარაონს და მასთან დაახლოვებულ პირებსაც ეს ამბავი ძლიერ ესაშინათ. მეფემ მოიხმო იოსები და უბრძანა გარდაეცა ძმებისათვის შემდეგი: დასაპალნეთ თქვენი სახელები პურით და წადით ქანანის ქვეყანაში; შემდეგ წამოიყვანეთ მამა თქვენი და წადით ქანანის ქვეყანაში; შემდეგ წამოიყვანეთ მამა თქვენი და მთელი ოჯახობით აქ მოდით. გული ნუ დაგწყდებათ თქვენ ქონებაზე, მე აქ საუკეთესო ადგილს მოგცემთ საცხოვრებლად. ფარაონის ბრძანებისა მებრ იოსებმა გაატანა ძმებს ცოლ-შვილის წამოსაყვანათ ეტლები და სამგზავრო საგზალი. თვითოველ ძმათგანს მაინც მისცა თითო ხელი ტანი-სამოსი, ბენიამენს კი ხუთი ხელი და ეგრეთვე სამასი ვერცხლი, თავისი მამას იოსებმა გაუგზავნა ეგვიპტის საუკეთესო ნაწარმოებით დასაპალნებული ათი ვირი და ათი პურით და საგზლით დასაპალნებული. იოსებმა გაისტუმრა თავისი ძმები და დაარიგა, რომ გზაში არ წაკიდებულიყვნენ. ძმები მივიდნენ ქანანის ქვეყანაში და მამას უამბეს ყოველივე, რაც თავს გადახდათ. იაკობს გული აუღელვდა. ჯერ არ ჯეროდა, რასაც ეუბნებოდნენ; მაგრამ როდესაც

ამოგზავნილი ეტლები დაინახა, გაუხარდა და წამოიხსა: კმარა! კიდევ ცოცხალია ჩემი შვილი იოსები, ჩველ და სანამ ეცოცხალვარ, კიდევ ენახავ. იაკობი ებარგა მთელა ოჯახობით და ქონებით, წავიდა ხერსაბიაში და შესწირა ღმერთს მსხვერპლი. სიზმარში გამოეცხადა იაკობს ღმერთი და ჰქვია: იაკობ! იაკობ! მან მიუგო: მე ვარ, უფალო. უფალმან უთხრა: მე ვარ ღმერთი, ღმერთი მამისა შენისა; ნუ გეშინიან, წადი ეგვიპტეში. მე შენთან ვიქნები და შენგან აღვადგენ დიდ ხალხს. მე იქილამ უკანვე გამოგიყვან. იოსები თავისი ხელით დაგიხურავს თვალებს.

შვილებმა ფარაონისაგან ამოგზავნილი ეტლებით წაიყვანეს თავიანთი მამა იაკობი, ცოლნი და შვილები. თანვე წაიყვანეს აგრეთვე ჯოგი და ყოველი ქონება. იაკობი მალე მივიდა ეგვიპტეში თავისი ოჯახითურთ: შვილებით და შვილიშვილებით. იაკობის ეგვიპტეში გადასახლებული ოჯახი შესდგებოდა სამოც და ათი სულისაგან.

იოსები ჩაჯდა თავის ეტლში, შეეგება მამას, მოეხვია მას კისერზედ და დიდხანს იტირა. იაკობმა უთხრა მას: მე ვხედავ, შვილო, რომ ცოცხალი ხარ, ეხლა მე დამშვიდებული გულით მოვეკვდები. იოსებმა აღწოხა ფარაონს თავის მამისა და ოჯახობის მოსვლა და წარუდგინა მას ხუთი თავისი ძმა. ფარაონმა ჰკითხა მათ: რა საქმის კაცები ხართ? ჩვენ მწყემსნი ვართ, მიუჯეს იოსების ძმებმა, მოვედით შენს ქვეყანაში საშინელი შიმშილობა და არც საბალახობია ჩვენი ჯოგისათვის. ნება მოგვეცით, ხელმწიფე, გესემის მიწაზედ დავსახლდეთ. ფარაონმა უთხრა იოსებს: ეგვიპტის ქვეყანა შენს ხელშია, დასახლე შენი მამა და ძმები საუკეთესო ადგილზე და თუ მოიძებნება მათში ნიჭიერი და გამოცდილი კაცი, ის დააყენე ჩემი ჯოგის მეთვალყურედ.

იოსებმა თავის მამა იაკობიც წარუდგინა ფარაონს. ფარაონმა ჰკითხა მას, რამედნი წლის ხარ? იაკობმა მიუგო: მე ას ოცდა ათი წლის ვარ; ჩემი სიცოცხლის დღენი ძლიერ მცირენი და უბედურნი არიან, სიცოცხლე ჩემი ვერ შეედრება ჩემი წინაპრების დღეგრძელობას. იაკობმა დალოცა ფარაონი და გამოეთხოვა.

იოსებმა ფარაონის ბრძანებისამებრ დასახლა თავისი მამა და მთელი მისი ოჯახობა ეგვიპტის საუკეთესო ადგილზე, აძლედა მათ ჰურს და სხვა საქირო

საზღოს. ისინი დაესახლენ გესემის მიწაზე, შენდებოდნენ და მსწრაფად მრავლდებოდნენ.

იაკობმა ეგვიპტეში იცოცხლა ჩვილმეტი წელიწადი, შობილამ კი ას ორმოცდა შვიდი წელიწადი. როდესაც მისი გარდაცვალების დრო მოახლოვდა, მან მოუწოდა იოსებს და უთხრა; შემომფიცე, შვილო, რომ მე ეგვიპტეში არ დამძარხავ, წამასვენებ ქანაანის ქვეყანაში და დამსაფლავებ ჩემ მამაპაპათა სასაფლაოზე; იოსებმა შეფიცა, რომ იგი ისე აღასრულებს, როგორც იაკობმა ბრძანა. ამას შემდეგ იოსებმა მოიყვანა თავისი ორი შვილი მონახე და ფერემი, რომლებიც ეგვიპტეში შეეძინა და სთხოვა მამას მათი დალოცვა, იაკობმა მოიკრიბა თავისი უკანასკნელი ძალი და უთხრა იოსებს, მე შვილო შენი ხილვის იმედი დაკარგული მქონდა, ღმერთმა არა თუ მარტო შენ, შენი შვილებიც მახილვა. შემდეგ იაკობმა გააკეთა მკლავები ჯვარის სახედ და მარჯვენა ხელი შეხვდა უმცროს ფერემს და დალოცა ისინი შედეგი სიტყვებით: «ღმერთმა, რომელსაც მახუტებდნენ მამა და პაპა ჩემი აბრაამი და ისააკი, ღმერთმა მცველმა ჩემმა, და ანგელოსჰან მფარველჰან ჩემმან ყოველი ბოროტისაგან, აკურთხოს ეს ყმაწვილები და განამრავლოს ქვეყანასა ზედა». ამ დროს იოსებმა შენიშნა, რომ მარჯვენა ხელი ხედა უმცროსს ფერემს, ეგონა, ეს მამას შეცდომით მოუვიდა, რადგან კარგად ვეღარ იხედებო და უთხრა: „მამა! აი უმფროსი ჩემი შვილი მანასე მის თავზე დადევს მარჯვენა ხელიო; მაგრამ იაკობმა მიუგო; ფიცი, ჩემო შვილო! მანასესგანაც წარმოსდგება დიდი ხალხი, მაგრამ ფერემი იმაზედ უდიდესი შეიქნება და მისი თესლისაგან უმრავლესი ხალხი წარმოსდგება.

შემდეგ იაკობმა შეჰკრიბა ყველა თავისი შვილები, დალოცა თვითიული ცალ-ცალკე და უწინასწარმეტყველა (წინად შეატყობინა) რა დემართებოდათ მათ და მათ შთამომავლობას, ამის შემდეგ განუტევა სული. იოსებმა ორმოცი დღის განმავლობაში შემამურვია სხვა-და-სხვა სუნელოვანი წამლებით მამის გვამი, მალე რომ არ დამიწებულიყო. იაკობი ეგვიპტელებმაც კი იტირეს სამოცდა-ათი დღე და როდესაც დასაფლავების დრო დადგა, იოსებმა სთხოვა ფარაონ მეფეს, რომ მამის გვამი ანდერძისამებრ გაეტანებინა ქანაანის ქვეყანაში დასაფლავებლად.

მეფემ მისცა ნება. იოსებმა და მისმა ძმებმა წაასვენეს მამის გვამი, მათ გაყენენ ეგვიპტას ყველა შესანიშნავი კაცები. როდესაც მიუახლოვდნენ მდინარე იორდანეს, აქ შეიღ ღღეს კიდევ იტირეს იაკობის გვამი და შემდეგ დასაფლავეს იმ გამოქვაბულ სასაფლაოში, რომელიც აბრაამმა იყიდა სასაფლაოდ. მამის დასაფლავების შემდეგ იოსების ძმებმა მოილაპარაკეს ერთმანეთში შიშისა გამო, ვაი თუ ეხლა დაგესაჯოს ჩვენ იოსებმა იმ ბოროტებისათვის, რომელიც ჩვენ მას უყავითო, ამიტომ გაუგზავნეს კაცები და შეუთვალეს, რომ მამა ჩვენმა დაგვიბარა, რომ მისი სიკვდილის შემდეგ გვეთხოვა შენთვის შეცოდების მოტყევა და ეხლა ვთხოვთ, რომ ჩვენი შეცოდება გვაბატო და არ დაგესაჯო მისთვის. როდესაც ეს უთხრეს ძმებმა, იოსები ატირდა, ამ ღროს მოვიდნენ ძმებიც, დაიხოქეს მის წინ და შესთხოვეს მოტყევა. იოსებმა დაამშვიდა ისინი და უთხრა, რომ თქვენ მე ცულ საქმეს მიპირობდით, მაგრამ ეს ღმერთმა კეთილად შესცვალა და ამით მრავალი ხალხის სიცოცხლე დაიცვა, თქვენ ნუ გვმინიათ. მე გასაზრდოებთ თქვენ ცოლ-შვილიანად, ისე, როგორც მამი ჩემას სიცოცხლეში, ისინიც დამშვიდდნენ და ყველამ იწყეს ეგვიპტეშივე ცხოვრება. იოსებმა იცოცხლა ას-ათი წელიწადი და მოესწრო თავისი შვილების შვილის-შვილებს. სიკვდილის წინ მოუწოდა თავის შვილებს და ძმებს და უთხრა მათ: მე ეკვლები და როდესაც ღმერთმა აქედამ გაგიყვანოსთ თქვენ იმ ქვეყანაში, რომელიც ფიცით აღუთქვა მამათა ჩვენთა აბრაამს, ისაქს და იაკობს, გაფიცებ თქვენ, ჩემს ძელებს ნუ დასტოვებთ ამ ქვეყანაში, წაიღეთ და დამარხეთ სამამაპაპო სასაფლაოზედ. იოსები რომ გარდაიცვალა, მისი გვამი შემურეს, ჩადვეს მაგარს კუბოში და დასვენეს ეგვიპტის გამოქვაბულ კლდეში, რომ შემდეგისათვის ქანაანის ქვეყანაში წაასვენებიათ.

საეჭუო კითხვების განმარტება.

მ. რედაქტორო!

უძიარსად გთხოვთ თქვენის უყრნაღის «მწუქმისი»-ს საშუალებით განკვამარტათ შექდეკი კითხვები:

აზიარას თუ აზა მღვდეღმა სნეული, რამეღიჯ ან იმღეკა ბარბას, რამ წინეთ ჩადენიღს ცოდეკებს აღარ განამეარებს?

რა სინანუღის ზიარება იქნება კაცისათვის, თუ თავის ცოდეებს არ ტოვებს. მღვდღის მოვალეობაა, განუმარტოს აღმარებღს და მოაშღვეინოს განმეორება ძვეღი ცოდეებისა. თუ კაცი ურჩობს და არავითარ შენანღბას არ იჩენს, რასაკვირვეღია, მღვდეღმა იგი არ უნდა აზიაროს, რადგან მსგავსი კაცი თვითონ უარსა ჰყოფს ზიარებას და ქრისტესთან შეერთებას.

რავია თუ აზა ნაკურთხი მღუღარება ცოდტა ბარბამში შთაქტოკას და დანარჩენი გადაიღვარას?

იმდენი უნდა მიიღო მღუღარება, რამდენიც საჭიროა და რალა საჭირო იქნება მომეტებუღის გარდაქცევა?

რავია თუ აზა წადებზე კალღშებ ჩადმუღმა სწიარას მღვდეღმა?

კალღშებს იცმენ იმისათვის, რომ წადები არ გავეაროსთ ტალახში და როდესაც ოთახში შეღიან, კალღშებს შესავალ კარებთან სტოეებენ. რა საჭიროა, რომ ეკკლესიაში წადებზე კაცს კალღშები ეცვას? ეკკლესიაში ხომ ტალახი არ იქნება?

რავია თუ აზა სტა ესკენას იმ ოთახში, რამეღშიაღ სმინავთ ცოდ-ქმარს?

რა ურიგობა იქნება, რომ ოთახის ყურეში ხატი ესვენოს სალოცავად ცოდ-ქმარს? ცოდ-ქმრობის კავშირი ხომ ეკკლესიისაგან ნაკურთხია?..

შეუძლია თუ არა მღვდელს გვირგვინი უკუტანოს სიმისთანა ქალს, რომელიც ამდენივე ხანი საქმრის-თან სტესტავრება და ეჭვი აღებუღია, რომ იგი ფეს-მძიმეა?

სრული ნება აქვს მღვდელს გვირგვინი უკუტანოს. მღვდელს მოწიბობაში ცხადათ უწერია ყველა ის მიზეზები, რომელნიც გვირგვინის კურთხევას აბრკოლებენ და ამ მიზეზად კანონი არაფერა არ ამბობს. აღრე დაბადებულ ბავშვსაც კანონი უკანონოდ დაბადებულად არ რაცხს, თუ თვითონ ქმარი არ ჩივის...

რიგია თუ არა საიდუმლო ღატკები მღვდელს უგითხას მადვათნემ, რატა ზარკული ზას და გასმეს ემუსაფება?

სრული უფლება აქვს მღვდელს არ წაუკითხოს საიდუმლოების ლოცვები, თუ მღვდელი, რომლისათვისაც კითხულობს ლოცვანს, გარეშე პირს მუსაიუს გაუმართავს...

ამდენათ კანონიკა ბლადონანმა მისწეროს მღვდელს „შენი“ თ და «გობრძანებ»?

სრულებით უკანონო და შეუფერებელია. უკანასკნელი ზრდალობა მოითხოვს ამას, არა თუ მღვდელობის ხარისხი.

სამსახურიდამ გამოსულს მღვდელს ნება აქვს თუ არა, იმსახუროს მღვდელთ-მოძღვრის თანამდებობაზე, რატა ამას საჭიროება არ მოითხოვს?

არა აქვს უფლება. სამსახურიდამ კაცი გამოდის მარტულებულობის და შეუქლებლობის გამო და ასეთი პირი შრომას და მოძღვართ-მოძღვრებას როგორ აღასრულებს?

განა ყველა ანდექმას ამგება მღვდელი ჩაიწერება მეტრიკაში, მაგალითად მღვდელთ-მთავარი?

რასაკერეელია ყველანი უნდა ჩაიწერონ, ვინც აუკო ანდერძი და მღვდელ-მთავარიც.

გარდაცვალებულზე წაწკაჯობაში ვინც უკანასკნელად აზარა ის უნდა ჩაიწეროს მისაჩრებლად, თუ ადგილობითი მოძღვარა?

ვინც უკანასკნელად აზარა ავადმყოფი და ათქმევინა აღსარება, ის დაიწერება მეტრიკაში.

რუსულის არა მცოდნე მადვათნეს სომ არ შეუძლია რუსულად შედგენალო საეკლესიო საბუთების

უსწარობაზე გამაცხადოს მიზეზი, რატა იმას ესრეთზე ხელი მოწერილი აქვს (თავისი სასკელი და გვარი) რუსულადვე?

მღვდელთნე ვალდებულია საეკლესიო საბუთებით თვით შეადგინოს და თვითონ თუ არ იცის მისი შედგენა და სხვა უდგენს, ხელის მოწერაზე როგორ იტყვის უარს.

გვირგვინის კუთხეგას დროს რიგია თუ არა სასიძო იდგეს ახალით?

ხაჯლით და იარალით ეკლესიაში დგომა არა არის შესაფერი და საიდუმლოს შესრულების დროს რა საჭიროა იარალის ტარება?

რედაქციის ზასუსნი.

— ი. გ. თქვენი კითხვების განმარტების შესახებ დროს დაგარგვა არა ღირს. განუმარტებლადაც ყველა უნდა მიხედეს, რომ კვეთის დროს მღვდელიც და დიაკონიც შემოსილი უნდა იყვნენ, არა თუ საუდარში, გარეთაც არ უნდა დადიოდეს მღვდელი უნათლოთ. იმას იწნავენ ქალები და მღვდლისათვის მათი წაბაძვა სირცხვილია. სიტყვა არ იყო შესანიშნავი და ამიტომ არ იბეჭდება. ერთსკოლის მასწავლებელს. სამოქალაქო მსაჯულის და პოლიციას უნდა აცნობოთ თქვენგან აწერილი უწესობა.

უ მ წ ი რ უ ლ ე ბ ა ნ ი.

მამაო რედაქტორო!

უპორბილესად გთხოვთ, ნება გვიბოძოთ თქვენის გაზეთის «მწყემსი»-ს საშუალებით უფულოთადესი მადლობა გამოუტანლო რწმუნებულს ჩემდამო მრევლთაგანს გლახუნ თომას ძე წილოსანს, რომელმაც პირველი მაგალითი უჩვენა საზოგადოებას და შეაოსწირა რწმუნებულ ჩემდამო ლანჩხუთის იოანნე ნათლისმცემლის შტატია ეკლესიას ერთი წყვილი ჯვარ-საწერი გვირგვინი, ღირებული 15 მანეთამდე.

ბლადიჩინი მღვდელი კოსტანტინე კანდელაკი.

საქართველოს მხარეთმცოდნეობის ინსტიტუტის

თარგმანი	საქართველო	საქართველო	საქართველო	საქართველო
მთარგმანი	ს	ს	ს	ს
—	ს	ს	ს	ს
მთარგმანი	ს	ს	ს	ს
—	ს	ს	ს	ს
—	ს	ს	ს	ს
—	ს	ს	ს	ს

მიიღება ხელის-მოწერა 1895 წლისათვის ორ კვირულ გარდაცხადებით

„მწევეს“-ზე

და რუსულ «П А С Т Ы Р Ь»-ზე

მიზანი და დანიშნულება გახეთისა: 1) შეატყობინოს სამღვდლო და საერო წოდებას ყველა განკარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და საერო მართებლობათა, კონსისტორიისა და მღვდელ-მთავართა; 2) გაავრცელოს ქართველ სასულიერო წოდებაში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა და ცოდნა საეკლესიო და საზოგადოებრივი ცხოვრების კითხვათა შესახებ; 3) გაავრცელოს საქართველოს სამღვდლო და საერო წოდებაში სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობისა და სარწმუნოებისა და 4) აუხსნას და განუმარტოს სამღვდლო და საეკლესიო მოსამსახურე პირთა ზოგიერთი საეკლესიო კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუცილებელ საჭიროებას შეადგენს მათთვის მტკიცედ მათი მოვალეობის აღსრულებისათვის.

მიზანი და დანიშნულება რუსული გამოცემების შემოსენების პროგრამის აღსრულების გარდა— 1) შეატყობინოს რუსეთის სასულიერო საერო წოდებას შინაარსი შესანიშნავ და საინტერესო «მწევეს»-ში დაბეჭდილ სტატიებისა; 2) განოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას ქართველო, ეს დაშორებული კუთხე რუსეთის იმრიცხა და საქართველოს სასულიერო და საერო წოდება ქართული გამოცემის საშუალებით გაცნობა რუსეთის სასულიერო მწერლობას და ხალხის ცხოვრებას.

ფასი ქურნალისა:

12 თვით «მწევესი» 5 მ.	6 თვით «მწევესი» 3 მ.
— ,, ორივე გამოცემა »	— ,, ორივე გამოცემა »
— ,, რუსული ,, 3 მ.	— ,, რუსული ,, 2 მ.

სოფლის მასწავლებელთა გაზრევი დაეთმობათ მთელის წლით სამ მ ა ს ე თ ა დ.

რედაქციას აქვს კანტორები: ქუთაისში ხანანაშვილების სახლებში და ყვარიალში რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

მაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც ყვარიალში, აგრეთვე ქუთაისშიაც.

ზარევე მცხოვრებთა ქურნალის დაბარება შეუძლიათ ამ აღრესით: Въ Квирилы, въ редакцію газеты и журнала „МЦКЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

1895 წლის «მწევესი»-ს

ხელის მომწერლებს საჩუქრათ დაურიგდებათ

უფოთას და ღვთისმშობლის მოზადილი მხატვრობა

შეათს სურათს იანვრიდან მიიღებენ ხელის მომწერნი და დაგით აღმასწავლებლისა წლის ბოლოს.